

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Chestiunea bis. din România

și autonomia bisericii noastre

de Dr. N. Bălan.

II

Intreb acum: e canonică o lege, care pune biserica într-o astfel de situațiune?

Eu cred, că nu! Pentru acest răspuns referitor la canonicitatea legii, presupun, am căzut sub bănuială, că stau pe un punct de vedere, care ar însemna un atac în contra organizației noastre bisericești. Ei bine, eu îmi susțin părerea și în acest moment cu toată hotărârea — și voi să o justific.

Nu mă voi referi la canoane singuratic, pentru că ar trebui să mă prea extind. Principiile de drept bisericesc, cari stau la baza canoanelor bisericii ortodoxe, le aflăm sintetizate într-un articol publicat la loc de frunte în „Biserica și Școala”, nr. 4 a. c., care este organul oficial al eparhiei Aradului și care are de redactor pe un dignitar bisericesc al nostru, în următoarele cuvinte:

„Libertatea bisericii este cuprinsă în așezămintele ei, și numai o biserică liberă este adevărata biserică a lui Cristos... Liberă este numai acea biserică, care își are independența propriei ocărmuiri adecă autonomia ei, biserica care se ocărmuește după rânduiala canoanelor ei și-și mărturisește liber credința ei proprie. Autonomia bisericii nu este o frază, nici un principiu doctrinar stabilit arbitrar în biserică, ci este un element constitutiv al bisericii, fără de care societatea religioasă nu mai este biserica lui Cristos, căci Cristos nu poate fi subordonat ordonanțelor afară de biserică. Autonomia bisericii este instituțiune canonică, și în puritatea acestei canonicități zace libertatea ei.”

Este, ori nu este — adevăr bazat pe canoanele și pe toate prin-

cipiile de existență ale bisericii, în aceste puternice cuvinte?

Eu cred, că nici o biserică nu are un interes atât de mare, ca să susțină acel adevăr cu ultima energie și să-l sădească adânc în sufletele tuturor credincioșilor ei, ca tocmai biserica noastră! Iar în această biserică eu nu găsesc o mai mare autoritate în favorul celui adevăr, decât pe mitropolitul Andrei baron de Șaguna, care autonomia bisericii nu o consideră în afară de canonicitatea ei, ci tocmai pe canoane s'a sprijinit, când s'a luptat pentru câștigarea ei. În sprijinul acestei afirmații aș putea cita sumedenie de mărturii, dar mă mărginesc numai la una singură, care, deși e cunoscută, merită să fie reîmprospetată la acest loc. E vorba de convorbirea ce a avut-o Șaguna la întâlnirea sa cu ministrul de culte Thun, în Viena, în ziua de 7/19 Sept. a. 1857. Cu acea ocaziune, ministrul Thun, exprimându-și neîncrederea și rezervele ce le avea față de biserica noastră, spunea, „că vede o mare lipsă, ca în ședințele consistoriale totdeauna să fie de față un comisar împărătesc, ca o controlă din partea stăpânirii pentru a nu se face nimănu vreo nedreptate.”

„La acestea — zice Șaguna — am răspuns:

„Că eu nu mă pot împretini cu aceste gânduri, căci nu sunt luat din viața bisericii noastre, și că silit sunt a reflecta, că dacă este după părerea dlui ministru vre-o iregularitate, nu porcedea dela instituția bisericii noastre, nici provine dela volnicia mea, ci dela împrejurări din afară, adecă de acolo, că stăpânirea antimarțială și cea de sub principii ardeleni au supus biserica noastră sub măsuri mirenești, ca să o nimicească etc.”

„Am răspuns mai departe: că stăpânirea împărătească să se mulțamească cu garanța aceea, ce i-o dă biserica noastră prin așezămintele și canoanele sale, în înțelesul că-

roa episcopul ocărmuește eparhia sa, și fiindcă noi după ele ocărmuim biserica și pe creștinii noștri îi povățuim către câștigarea vieții vecinice după aceleași așezăminte și canoane... Mai departe am reflectat: că biserica noastră este altmintrelea organizată decât cea latină; în biserica noastră nu sunt canonici, dar sunt alți dignitari, cu cari se sfătuiește episcopul în trebile diecezane, care sfat episcopesc se poate chema după cuvântul cel nou „Consistoriu”, însă sfaturile acelea, pentru cari provoacă episcopul pe dignitarii bisericești din eparhia sa, pot servi episcopului numai spre îndreptare și spre deslușirea lucrului... un judecător este într-o eparhie, și acela este episcopul locului, pentru că el are în sine deplin taina preoției, el este diacon sfințit, el este preot sfințit, el este și episcop sfințit și taina preoției constă din aceste sfințiri, cari nu se află în nici un alt dignitar bisericesc. Episcopul după canoanele noastre are a da răspuns lui Dumnezeu pentru toate câte le face ca episcop, prin urmare lucrarea și hotărârea unui episcop, care s'a adus în treaba bisericească, nu se poate supune nici unei stăpâniri politice spre revizie; stând aceasta de sine urmează, că ființa de față a unui comisar împărătesc în ședințele consistoriale este de prisos și incompatibil cu natura lucrurilor ce tratează episcopul; apoi o asemenea măsură nu s'ar potrivea nici cu duhul cel luminat al stăpânirii noastre austriace și ar fi un ce, prin care s'ar robi biserica și stăpânirea bisericească... etc.

După un alt schimb de păreri, între cari e interesantă mirarea ministrului, că noi nu voim să recunoaștem pe papa, Thun reveni iar la chestia cu comisarul și zise:

„Ja, Verehrtester, aceasta e așa, dar totuși un comisar împărătesc este de lipsă în consistoriu” etc.

Șaguna îi răspunse: „Asertul acesta pentru comisar nu-mi prici-

nuește nici o grije, căci una ca aceasta nu se poate întâmpla”.

„Dar vezi, că și la Rusia și în Grecia este comisar împărătesc pe lângă episcopii, cari nu pot face nimic fără voia și învoirea comisarului împărătesc. Ce zici, Verehrtester, la aceasta?”

„Imprejurarea aceasta — replică Șaguna — nu mă confundă nici decum, pentru că știu, că biserica noastră din acele două împărății este în privința ființii sale cea din afară foarte țărnută prin măsuri politice... Stăpânirea noastră... este mai presus de gândul acela, ca să supună vre-o biserică creștinească unor măsuri, cari nu se potrivesc mit dem erleuchteten Geiste unserer Kaiserlichen Legislatur etc. Apoi nu trebuie luat pildă dela o abnormitate și silnicie, căci Rusia și Grecia cu totul altmintrelea țin și biserica catolică, decât o țin stăpânirea noastră. La noi este deviza împărătească: Mit vereinten Kräften, Gleiches Recht für Alle”, așadar aceste temeiuri sunt massgebend pentru noi, dar nu măsura stăpânirii rusești s'au grecești, cari țin dezvoltarea bisericească, adecă luminarea și propășirea popoarelor sale în cătuși.”

Din această insufletitoare convorbire dintre Șaguna și contrarul său Thun, nu voesc să trag în discuție alte concluziuni, decât cele privitoare la felul, cum ar fi știut să se ridice marele nostru ierarh împotriva unei legi, ca noua lege sinodală din România. Dacă în contra unui biet de „comisar” a protestat cu un categoric: „una ca aceasta nu se poate întâmpla”! — ce ar fi zis el la o lege, care-i aducea în corporațiunile înalte bisericești pe însuș Thun, pe însuș ministrul cultelor, la o lege, care-i făcea pendente chestii ca: cele pri-

¹⁾ V. „Întâlnirea mea cu Excel. Sa Dl. ministru de culte la Viena în 7/19 Sept. 1857” la Dr. Il. Pușcariu: Documente pentru limbă și istorie. Tom. I, pag. 314—321.

FOIȘOARĂ.

Dușmănia

de N. Zaharia.

(Urmare).

Persoane de acest fel am cunoscut, dar foarte puține. Și ele se înșală, însă foarte rar.

Ceea ce se observă des la oamenii de rând este, că în judecarea unui om se conduce de obicei după întâia impresie ce li-o produc. De aceea ei se înșală de cele mai multe ori, căci între realitate și aparență rareori se întâmplă să fie potrivire.

Cel mai bun lucru ce ne rămâne de făcut este, ca în toate observațiunile noastre să introducem controlul inteligenței, să ne întemeiem judecățile numai pe dovezi, și vom avea adeseori ocazia să vedem, că mulți cari ne sunt antipatici merită să ne fie simpatici, și mulți cari ne sunt simpatici, nu merită simpatia noastră și nici a nimănu.

Afară de antipatia spontană este alta provocată. Aceasta e cu mult mai completă, căci în ea inteligența joacă un rol însemnat. În cazurile de acest fel ne dăm

seama, pentru ce cineva ne este antipatic. La început ni-a fost indiferent, ba poate chiar că ni-a fost simpatie. Dar felul său de purtare într-unele împrejurări, apucăturile sale, sau în sfârșit lipsa unor calități, pe cari credeam că le are, toate acestea ni-l fac antipatic, fără însă ca să simțim în potrivă-i ceea ce se numește dușmănie adevărată. De obicei când antipatizezi pe cineva îl eviți; pe oăta vreme, când îl dușmănești, îl prigonești.

Rolul inteligenței în antipatia de acest fel este, că prin mijlocirea ei am putut fi încunoștințați de cusururile persoanei, care în urmă ni-a devenit antipatică. În antipatia provocată inteligența a precedat deci acestei pasiuni.

Felul în care se manifestă antipatia aceasta se apropie ceva mai mult de dușmănia propriei zisă. Regretul, că am fost înșelați în păreri și aprecierile noastre, ne lasă un fel de resentiment și un fel de dorință — la unii mai mare, alții, mai mică, — de a ne da oarecare satisfacție.

Cum se naște sau, mai bine zis, din ce se naște dușmănia? La această chestiune nu este tocmai ușor de răspuns, de oarece ea are multe și felurite cauze. Se poate spune însă, că pornește de cele mai multe ori din sentimentul dreptății călăte în picioare, din gelozie, din invidie,

din amorul propriu rănit, și din apucăturile egoiste contrariate.

Dușmănia cea mai firească și cea mai îndreptățită este aceea, care provine din rănirea sentimentului de dreptate. Dar ce este acest sentiment? Iată altă întrebare, la care răspunsul este destul de greu. În adevăr, noțiunile de bun, și rău, de drept și nedrept, sunt relative, căci nu sunt aceleași pentru toți oamenii de pretutindeni. În această relativitate a lor nu merge așa departe pe cât s'ar părea.

Există un sentiment al dreptății, sau, mai exact, al echității, cu care omul se naște și care se observă chiar și la unele animale. Actele de răzbanare ale unor dintre ele ne fac să bănuim aceasta. Există ceva în mulți dintre oameni, care i face să simtă mai cu seamă ceea ce este permis unora față de ceilalți și ceea ce nu.

Se observă faptul, că la copii în special acest sentiment al dreptății este foarte dezvoltat. Revolta ce simt când li se face nedreptate este la unii atât de mare, în cât îi face să se sinucidă. Aceasta probează, că n'au făcut în deajuns școala vieții.

E bine, sentimentul de care este cuprins omul în fața unei nedreptăți, mai cu seamă când îi este făcută lui, e dușmănia, caracterizată printr-un fel de re-

voltă în potrivea celui care s'a abătut de la calea cea dreaptă. Iar dorința de care devine stăpânit este, să-și dea satisfacție, fie pedepsind pe autorul nedreptății, fie căutând să o repare numai, și atâtă tot.

Dar cum natura omenească este foarte variată, nu se poate spune, că toți oamenii vor reacționa la fel față de o nedreptate. Unii — foarte rari, este drept, — nu sunt în stare să dușmănească. Ei sufer nedreptatea, fără ca să se revolte împotriva celui care a făcut-o. Acestea sunt naturile cele mai fericite.

Dușmănia provenită din amor propriu rănit și din gelozie se aseamănă într-o câțva cu aceea despre care vorbirăm. Căci, când cineva te rănește în amorul propriu, este firesc să te superi, de oarece ai conștiința, că a făcut ceva ce nu-i era permis — a fost nedrept prin urmare față de tine. De asemenea, când ești gelos, ai teamă să nu pierzi pe cineva pe care-l socotești — pe drept sau pe nedrept — că trebuie să-ți aparțină numai ție. Și când observi că l-ai pierdut, atunci ți se naște în suflet dușmănia în potrivea celui sau celor cari au fost cauza pierderii.

Dușmănia provenită din invidie este cea mai nedreaptă dintre toate. Singura ei explicare stă în natura perversă a individualului.

(Va urma).

vitoare la alcătuirea parohiilor, la schimbări în statul clerului parohial, la programele de studii, la regulamentele de ordine și disciplină ale seminariilor clericale, ale facultății de teologie și ale internatului teologic, la numirea personalului didactic al acestor școli, la alcătuirea regulamentelor pentru buna funcționare a bisericilor și mănăstirilor, la numirea membrilor în consistoriile eparhiale la numirea și destituirea protoiereilor și proestșilor etc. — **dela aprobarea ori înțelegerea cu ministrul cultelor?**

Dar ingerința statului în afacerile bisericii ortodoxe din România nu se opreste nici aici. Nu, ci ea merge mai departe, până la constituirea celor mai înalte foruri bisericești.

Pe mitropolii și episcopii țării li alege **marele colegiu electoral**, care se compune din o majoritate absolut covârșitoare formată din membrii ortodoxi ai senatului și camerii deputaților, deci din forța numerică a partidului politic dela putere, apoi din minoritatea disparentă a membrilor sf. Sinod și ai consistoriului superior bisericesc. Cine întruiește voturile partidului dela guvern, devine ales în fruntea bisericii.

Arhierii titulari sau locotenenți, de care va avea fiecare mitropolit și episcop câte unul, vor fi aleși de către sf. Sinod — „în înțelegere cu guvernul“.

Membrii consistoriului superior bisericesc, afară de mitropolii, episcopi și arhierii titulari, trec prin o procedură de alegere ceva mai complicată. Ei sunt de toți 21 la număr și ar avea să reprezente: unul facultatea de teologie, altul seminariile clericale „ale statului“ (nu ale bisericii!), doi mănăstirile și schiturile de călugări, iar ceilalți 17, repartizați neegal pe eparhii, ar avea să reprezente preoțimea în treagă.

Instituirea acestui „consistor superior bisericesc“, care până acum n'a existat în biserica României, și care funcționează când împreună cu membrii sf. Sinod, când fără aceștia, a sedus pe mulți dela noi să creadă, că prin el, biserica ortodoxă de dincolo s'a apropiat de organizația bisericii noastre. Să mise îngăduiască să spun, că ceice sunt de această părere, n'au pătruns în scopul legii și în intenția legiuitorului.

Cum se aleg acei 21 membri ai consistoriului superior, cari formează majoritatea lui, când funcționează împreună cu sf. Sinod, care are numai 16 membri?

Reprezentantul facultății de teologie și cel al seminariilor clericale, se aleg, fără — amestecul ministrului, de către profesorii definitivi ai acestor școli.

Cei doi stareți de mănăstiri sau schituri de călugări, vin aleși (cf. art. 19 pct. d.) în modul următor: „Stareții tuturor mănăstirilor și schiturilor din eparhia fiecărei mitropolii și din eparhiile episcopilor ei sufragane, întruniți la ședința mitropoliei respective, vor alege pe patru dintre ei cu majoritate de voturi. Lista celor aleși se va prezenta **ministrului cultelor** de către mitropolitul respectiv, cu observațiunile sale dacă aleșii întruiesc condițiunile legii de față, iar **ministrul cultelor va alege** dintr'însa pe unul, care va fi confirmat ca membru al consistoriului superior bis.“

Cei 17 clerici, preoți sau diaconi, — dintre cari câte trei din fiecare din eparhiile celor două mitropolii și a episcopiei de Râmnic, câte doi din fiecare din eparhiile episcopilor de Roman, de Huși și

a Dunărei-de-Jos, și câte unul din fiecare din eparhiile episcopilor de Buzău și de Argeș, — se vor alege (cf. art. 19 pct. e.) astfel:

„Preoții și diaconii fiecărui județ din eparhie, întruniți în colegiu la reședința județului, vor alege doi dintr'înșii. Lista aleșilor din județele unei eparhii se va prezenta **ministrului cultelor** de către chiriarhul respectiv, cu observațiunile sale dacă aleșii întruiesc condițiunile legii de față, iar **ministrul cultelor va alege** dintr'însa numărul de membrii fixat mai sus pentru eparhia respectivă și cari vor fi confirmați (prin decret regal) ca membri ai consistoriului superior bisericesc. Membrii aleși ai cons. sup. bis. (cf. art. 20), în timpul cât vor funcționa în această calitate, nu vor putea fi judecați și pedepsiți (nici chiar stareții supuși regulilor lor disciplinare!) pentru abaterile lor bisericești, decât de Cons. sup. bis. în întregime“.

Dela sate.

Sfințire de biserică în Murăș-Sângeorgiu.

Gemeșig, 20 Ianuarie v.

Instituțiunea cea mai salutară și mai sfântă pe pământ e biserica.

Biserica a ridicat vâlul negru de pe ochii omului, căzut prin păcat în întunecimea necunoștinței de Dumnezeu, și i a arătat lui pe adevăratul Creator, care a revărsat în lume toate bunătățile sale.

Biserica i a arătat omului scopul existenței sale pe acest pământ, unde soarele pentru el dă lumină și căldură, și din pământ tot pentru el răsar și cresc toate spunându-i, că pentru multe daruri dumnezeiești numai o singură datorință i se impune, să-l preamărească în această lume vremelnică pe atotputernicul său Tată ceresc.

Biserica e locul sfânt, care prin cuvântul evangheliei îl prefăce pe omul întunecatului în bărbatul lumii, iar pe omul pământului și al egoismului în omul devotamentului și al cerului.

Biserica arată omului calea spre progres și lumină învățându-l, că el este destinat a trăi în lumină și prin lumină. Lumina este viața lumii, de aceea Mântuitorul zicea discipolilor săi: „Cât sunteți în lume, umblați întru lumină, ca să nu vă cuprindă pe voi întunecul!“

Rol foarte mare și însemnat a avut biserica dela începutul ei mai ales pentru mult cercatul și oropsitul nostru popor românesc.

Biserica a fost Românului mamă corotoitoare, care zi și noapte a plâns și veghiat la leagănul lui, l a hrănit cu credința firmă în Dumnezeu și l-a mângăiat în prea multe năcazuri și pericole cu cuvintele: „Feriți-vă de gonituri pentru dreptate, că a lor este împărăția cerurilor“ și „Bucurați-vă și vă veseliți, că plata voastră multă este în ceruri, căci așa au gonit pe profeții cei mai înainte de voi“. Mat. c. V. v. 10 și 12).

Nu mai prin biserica și-au susținut strămoșii noștri viața în timpurile întunecoase ale trecutului, numai la sinul ei dulce și cald de mamă aflăm și noi în timpurile grele de astăzi sunt și adăpostire, cum tot ea ne va asigura continuarea vieții noastre și în viitor, numai să ne alipim lângă dânsa cu iubire și credință tare.

Renunțatul învățat român V. A. Ureche cu drept cuvânt a zis despre biserică, că: „Biserica este singura cetate, care mai unește în jurul său pe Români“.

Dacă câtă vreme ținem noi Românii la biserica străbună, care ne-a hărăzit legea și datinile noastre, avem o cetățuie tare, care în interiorul păreților ei în zua de astăzi în cele mai multe locuri din peatră tare clădiți, ne va apăra de atacurile ori căror dușmani, și ne va face să nu fim pesimiști, crezând că s'ar fi apropiat în zilele grele de astăzi sfârșitul existenței vieții noastre. Fost-au pentru noi și timpuri cu mult mai grele decât cele din prezent, năpăstuita s'au asupra noastră oardele barbarilor, dupăcum zice marele nostru poet Alexandru:

Vin și Hunii, vin și Goții
Vin potop, potop cu toții,

dar vitejia strămoșilor noștri i-a biruit pe ei și noi tot mai trăim pe acestea plaiuri în care ne a adus marele Traian ca Români. Toți providențiali noștri mari băbați vestesc un viitor de aur mândrului nostru popor. Clotho zeita fus de oțel

ține pentru soția sa Lachesis, care din aur toarce firul vieții noastre, deci foarfecile la Atropos sunt prea slabe de a-l putea tăia acest tare fir.

Pentru multe binefaceri primite dela maica noastră biserică au și fost recunoscători fiii neamului nostru față de ea. Această recunoștință au manifestat-o prin ridicarea de mănăstiri și biserici pompoase, și tot din acest nobil indemn se ridică și astăzi biserici frumoase chiar și în cele mai mici și mai sărace sate. De, pentru noi e un lucru foarte îmbucurător, că bisericiile clădite în prezent sunt din material solid alcătuite, din peatră, ciment și cărămidă, care material nu e supus așa ușor nimicirii, ca lemnul, materialul din care se ridicau bisericiile vechi; deci iată că și această împrejurare ne vestește traiul poporului nostru pe veacuri nenumărate înainte!

Se zidesc biserici chiar și în cele mai sărace și mai periclitate ținuturi, ca și cum e tractul M. Ogorheului. În acest tract în vre-o câțiva ani de pe urmă s'au ridicat multe biserici frumoase, pentru ce cuvine-li-se laudă tuturor: zelosului și înțeleptului protopop Rusu și harnicilor săi preoți.

În vara anului 1909 s'a zidit o frumoasă și traică biserică de cărămidă pe fundament solid de beton cimentat acoperită cu „eternit“ în comuna bisericească Murăș-Sângeorgiu.

Murăș-Sângeorgiu e o comună mică situată dealungul drumului țării, la o distanță de 4 kilometri spre nord-est de orașul Murăș-Ogorheiu. Locuitorii sunt peste jumătate Români de 2 confesiuni, apoi Maghiari de religie rom. cat. și reformată. Românii acestei comune din anul 1800 sunt împărțiți în două confesiuni, când o parte dintre ei au trecut la una, ducând cu ei și biserica străbună gr. orientală.

„Hinc nascitur ira et oriuntur dolores“, căci după această împărțire credințioșii noștri rămași fără maica biserică au avut continue certe cu conaționalii lor de religie unită, și mai ales cu preoții uniți.

Culmea certelor între uniți și neuniți însă a fost chiar pe timpul comasării pământului în acest sat și rezultatul a fost sărăciea totală a poporului românesc.

Comasația în această comună s'a făcut pe la anul 1889, pe când preot gr. or. era par. N. Runcu. Neputându-se face o înțelegere între preoții români ale celor două confesiuni din această comună, domnul de pământ cu numele Mariaty Albert a putut pescui între oamenii noștri bine, așa încât i-a succedat a lua dela biserică pământul de vre-o 150 jugăre pământ și a cumpărat dela bieții români certați în tre sine pământul pe prețul bagatel de 30—40 fl. jugărul. Astăzi Românii noștri cari înainte de comasație aveau pământ, oar cu boi, nu mai au nimic și mulți dintre ei muncesc cu palma la sus numitul domn. Bisericile românești ambele au primit pământul după comasație departe de comună, în locuri măștinoase și foarte slabe, pe când bisericiile maghiare, între a căror preoți a domnit pacea și buna înțelegere, au căpătat averea bisericească a proape de sat, în fruntea pământului.

Iată deci urmările neînțelegerilor dintre oameni!

Oamenii rămași la legea străbună fără biserică și-au ridicat biserică în anul 1822. Această biserică a fost ruinată în anul 1909, când în locul ei s'a edificat biserică nouă de astăzi.

În trunchiul de stejar, pe care era așezată masa din altar s'a aflat următoarea inscripție:

„Is. + X C.

S'au zidit la anul 1822 și s'au sfințit pe Hrem. sf. George la 2 Aug. 1822 prin episcopul neunit din Ardeal Vasile Moga, născut în orașul Sas Sebeș, în zilele înălțatului împărat al Austriei Francisc I-lea, fiind protopop Vasile Pantea și preot Teodor Popoviciu.

Tituri: Fărăgău Petru, Fărăgău Todor, Iacob Simion, Oltean Mafciu, Rațiu Todor și Muica George.

Biserica nouă ridicată din obolul poporului sărac de astăzi și puțin la număr fiind numai 250 suflete, a fost sfințită în ziua de Duminecă, la 22 Noemvrie (5 Decemvrie) 1909. Actul sfințirii l-a săvârșit dl protopop tractual *Stefan Rusu*, însoțit de preoții: Ioan Bârsan din Sângeorgiu, Traian Motora din loc, Ștefan Stoicoviciu din Murăș-Cristur, Traian V. Motora din Vorțașu l'iei și Pavel Suciu preot în Gemeșig.

Sfințirea s'a efectuat după regulile prescise în fața unei mulțimi de popor, pe care glasul dulos al clopotelor din turnul noiei biserici l-a chemat la împreună prăsnuire.

În biserica nouă se servește sf. liturgie, la care răspunsurile le-a dat corul

unor tineri faciori d'n comuna Nasna, sub conducerea dlui învățător de acolo Ioan Moldovan.

La finea serviciului divin iese înaintea ușilor împărătești domnul protopop, ce-este actul prin care a fost înscărcinat din partea Escelenței Sale, a Arhiepiscopului și Mitropolitului Ioan cu efectuarea acestei sfințiri de biserică, după aceea cu voce sa domoală rostește o înălțătoare cuvântare. În această predică dlul mandatar arată însemnătatea din trecut a bisericii, laudă vrednicia p. Nicolae Motora și a credincioșilor săi, cari deși sunt puțini la număr și săraci, totuși ascultând glasul bunu'lor păstor și punând umăr la umăr au făcut un lucru atât de mare. Arată că jertfa adusă pentru ridicarea bisericii e numai un împrumut dat lui Dumnezeu, pentru care vor primi însoțită răscumpărare. La lasă de sfântă datorință alipirea la biserica nouă, care pentru ei e școală de învățătură și casă de rugăciune, e corabia în care d'n valurile mării vieții își vor afla scăparea.

Pentru indemnul și înălțarea în credința străbună vorbește și p. I. Bârsan.

Mai la urmă după o scurtă istorisire a năcazurilor, prin caria au trecut până s'a putut efectui ideea zidirii noiei biserici în Murăș-Sângeorgiu, p.riatele local Nicolae Motora ceștege registrul donatorilor și binefăcătorilor bisericii.

Pentru a servi de pildă bună altora amintesc și aici, că între binefăcătorii bisericii primul e părintele Nicolae Motora, contribuind cu suma plătită înainte de patru sate (400) coroane și cu cumpărarea unui clopot cu două sute și douăzeci (220) cor. Tot spre lauda părintelui Nic. Motora îi servește și faptul, că mulți străini încă au contribuit cu sume mari la zidirea acestei biserici.

După terminarea actelor momentuoase se împarte anafora, se face stropirea cu apă sfințită și ungerea cu sfântul mir, apoi toți ascultătorii înălțați în credință și cu sufletele pline de mângăere ies afară din biserică și se duc pe la vetrele lor, unde vor să spună și celor ce n'au luat parte, despre înălțătoarele acte văzute la actul măreț al sfințirii bisericii.

Preoțimea și inteligența a fost apoi invitată de p. Nicolae Motora la ospitala sa masă. Cu multă mângăere sedea la masă p. din loc Nicolae Motora și de pe față dăusului puteai ceti bucuria că și-a văzut visul cu ochii și că acum a ajuns a secera roada ostenelelor sale. Nici de data aceasta n'au lipsit vorbirile. Prima s'a ținut d'n partea dlui protopop în onoarea capului văzut al bisericii noastre, a doua de către p. Nicolae Motora în onoarea dlui mandatar. Pentru părintele din loc Nicolae Motora a vorbit preotul Ioan Bârsan, iar preotul P. Suciu pentru reprezentanții poporului, p. Traian Motora pentru armonia, care trebuia să fie între preoți, ca frați în Cristu, și p. Ștefan Stoicoviciu pentru tinerii teologi, Nic. Răchitan, Ioan Bălan și Nic. Todoran, cari au luat parte la actul sfințirii bisericii.

Petrecerea bună a durat până seara, când s'a ridicat masa și toți mulțumind de buna primire și ospătare părintelui N. Motora — ne-am depărtat pe la căminele noastre cu inima arzândă de dorul înălțării credințioșilor noștri.

Pavel Suciu
preot.

Un așezământ umanitar.

(Adunarea generală a Reuni. rom. de înmormântare din Sibiu).

În Iunie 1910 se împlinesc 10 ani, de când s'a pus temelie „Reuniunii rom. de înmormântare din Sibiu“, cu scopul umanitar și creștinesc de a da ajutor și de a îngriji de înmormântarea cuvințioasă a membrilor săi. Pe lângă acest scop ce se urmărește mereu spre mulțumirea societăților, cărmăcii Reuniunii preocupă și de soartea urmașilor (ereziilor) membrilor și de ajutorarea lor în cazuri de neputință și scăpătate, au pus temelie fondului „Azilului-orfelinat“, ce se alimentează din donațiuni pioase și din detragerele de câte 10%, din ajutoarele, ce se dau după membrii răposați. Scopul urmărit este, ca în proiectatul „Azil“ să afe cu timpul adăpost și loc de odihnă ticnită bătrânii noștri neputințioși, cum și erezii membrilor scăpătați.

Duminecă, în 6 Febr. n. 1910 Reuniunea și-a ținut a 10-a adunare gen. ordinară sub conducerea prezidentului director al său, dl P. Lucaș. Din amănunțita dare de seamă, cetită de secretarul Reuniunii, dl Vic. Tordășianu, mi-am reținut următoarele date, vrednice de a fi cunoscute în cercuri cât mai largi, și mai ales vrednice de urmat de către toți căți poartă la inimă cauza binelui și înălțării neamului românesc.

Reuniunea de la întemeiere a sosit ajutoare după 150 cazuri de moarte în total cor. 19.863.80, din cari cor. 17.897.43 s'au dat la mâna moștenitorilor membrilor răposți, iar cor. 1.965.87 fondului „Azilului”. Din cei 150 membri răposți 94 au aparținut clasei muncitorilor (mare parte ziler) și economilor, 30 clasei a zece a inteligenței și 26 clasei meseriașilor.

Averea totală a Reuniunii e de cor. 19.683.89, din cari averea proprie a Reuniunii e de cor. 13.889.82, iar cor. 5.794.07 e a fondului „Azilului”. Fondului „Azilului” aparțin 4 fonduri speciale administrate separat și anume: a) averea proprie e de cor. 2.579.98; b) averea fondului P. Luca de cor. 642.52; c) averea fondului Victor Tordășianu de cor. 490.18 și d) averea fondului căpitanului I. Toma de cor. 2.081.39. Averea bănească în 1909 a sporit cu suma de cor. 2.391.75.

Imprejurarea, că în Sibiu în 1909 s'a înființat „Reun. de înmorm. a district. protopopesco gr. cat. al Sibiiului”, apoi faptul, că dintr-o parte se lucrează la înscrisirea de membri la o altă instituție similară, dar străină, au făcut imposibilă activarea secției a 2-a independente de mult proiectate. Prețul urcat al proprietăților din Sibiu a împiedecat Reuniunea dela acviriarea unui intravilan pentru „Azil”.

Adunarea generală a luat raportul direcțiunii la cunoștință; a aprobat socoteliile cassariului, a exprimat condolență pentru membrii răposți; făcând cont de uzul introdus dela întemeiere, conform căruia direcțiunea se compune din 4 membri aparținători inteligenței, 4 meseriașilor și 4 clasei economilor, a îndeplinit 2 locuri vacante (unul de inteligent, altul de econom), alegând de membri în direcțiune pe domnii Dr. Vasile Stan, prof. sem. și Nic. Joandrea, econom. Adunarea gener. înouviind scoterea în tiper a istoricului de 10 ani al Reuniunii, a hotărât, ca împlinirea primului deceniu al acestui așezământ umanitar și de model pentru eșezămintele noastre similare, să se sărbătorească în mod demn prin ținerea în luna Iunie a unei adunări generale, extraordinare festive. „Iov”.

Lămuriri.

Primum spre publicare următoarea scrisoare:

On. Redacțiune! După ce unele ziare au înregistrat și comentat știrea apărută în „Reichspost” din Viena, că eu subsemnatul m'aș fi înbiat noului guvern pentru unele scopuri contrare intereselor noastre naționale și aș fi prezentat contelui *Khuen* un memoriu în numele unor arhieriei și corifei ai nostri, — pentru a înconjura se ducerea cetitorilor afla de lipsă a declara, că acele zvonuri sunt combinațiuni false, căci nu conțin decât mistificarea stării adevărate a lucrului, care este următoarea:

E cunoscut, că de mai mulți ani fac încercări a convinge cercurile politice despre fapta lor greșită față de noi Români și a le îndemna la o ținută mai justă și prudentă, prin îndeplinirea drepturilor noastre garantate în legea de naționalități. Neputând isbuti sub regimul trecut și aflând că guvernul nou este condus de intenții bune față de noi, mi-am ținut de sfântă datorință a-mi validita influența și la noul guvern pentru schimbarea politicii atât de vătămătoare și asigurarea unei direcții politice conciliante, conform proiectului de program publicat în studiul meu „Diagnoza”.

Aflând dispoziția guvernului favoritoare: la cererea unui om de încredere, bine acreditat la guvern, (care din ambiție nobilă și simpatie pentru poporul nostru mi-a oferit serviciile) am aflat de lipsă a-i înșira în scris gravaminele cele mai ardense și modul în care ar trebui sanate, numind totodată și pe conducătorii cunoscuți ai poporului nostru, cari ar trebui consultați afară de membrii clubului național. Astfel au ajuns în circulație numele arhierilor și corifeilor însemnați în ziarul „Reichspost” și „Tribuna”.

Acțiunea mea personală de caracter pur informativ nu este deci îndreptată în contra partidului național, ci din contră pe deplin congruentă cu năzuințele omogene ale partidului, acomodată de a promova aceste stăruințe, încât aceste țintesc la ameliorarea situației atât de deplorable create prin ținuta greșită a guvernelor precedente. Trebuie să protestez deci contra presupunerii, că m'aș fi angajat contra partidului național, cu care totdeauna am căutat a mă înțelege în privința scopurilor generale: realizarea intereselor vitale ale iubitelui nostru popor.

Procedând din acest punct de vedere pentru persoana mea nici când n'am cerut și n'am primit nici un favor dela nici un guvern și nu voi cere nici dela guvernul actual, fiind convins, că numai prin o posi-

ție independentă și desinteresată îmi pot păstra stima și încrederea factorilor politici și a servi interesele neamului.

A contribui la delaturarea acestor rele fiind datorința fiecărui fia credincios al neamului, cred că prin intervenirea mea personală, prin scrijlinirea năzuințelor noastre generale merit numai recunoștința tuturor, cari poartă la inimă binele poporului, nici de cum însă reproșuri și insulte, cari nu pot decât să descurajeze și să disigure pe toți voitorii de bine, în detrimentul intereselor, pentu a ale căror realizare — deși pe căi diferite — ne luptăm cu toții deopotrivă.

Budapesta, în 2/16 Febr. 1910.

Cu deosebită stimă:

Dr. E. Babeș.

NOUȚĂȚI

Pentru fondul cultural. Institutul de credit și economii „Creditul” din Zărnești, în adunarea generală ținută în 13 Febr. a. c. în considerarea mărețului scop ce-l urmărește fondul cultural arhidiecezan, a votat din profitul net pe seama acestui fond 5%, adică 539 cor. 9 fil. bani cari s'au administrat deja la cassa consistorului nostru arhidiecezan. Fapta bună vorbește dela sine!

Prima femeie docentă în România. Dna Dr. Pașcariu a fost numită docentă la catedra de oftalmie dela facultatea de medicină din Iași.

Prelegere. Pentru a face noi ostași în lupta purtată împotriva băuturilor spirituoase, dl. Popescu din București, a ținut Marți 15 Februarie n. în sala Muzeului Asociației o prelegere liberă, foarte reușită ca formă și de cuprins prețios, în care ocupându-se cu întreaga problemă (medicală, economică și socială) a antialcoolismului, a combătut între altele chiar și așa numita cumpătare, arătând cu argumente și cu pilde bine alese, că un curent de cumpătare nu poate nici decum stăpîni răul. Ca reprezentant al ordinului buiilor Templieri, a propovedit abținere deplină dela băuturi spirituoase: abținerea. Societatea aceasta este una din cele mai bine întocmite, a fost întemeiată la 1850 în America și numără astăzi peste 700 de mii de membri, răspândiți pretutindena. În România, pe lângă 2 loji germane, s'au înființat până acum două românești, de vre o trei ani încoace. Prelegerea de Marți, spusă într-o excelentă limbă românească, a fost precedată de câteva piese cântate la vioară cu multă virtuozitate. Publicul, care n'a fost de față, a rămas de pagubă. Auditorial a avut o seară bună peste așteptare.

Caz de moarte. Dna *Henrieta Sihleanu*, soția dlui *Stefan Sihleanu*, profesor universitar, a încetat din viață și a fost înmormântată luni în 14 Febr. n. Odihească în pace!

La Seghedin. Redactorul ziarului timișorean „D. V.”, dl. Victor Orendi Homenau, și-a început în 15 Febr. pedepșa de 2 luni închisoare de stat la Seghedin. A fost condamnat pentru „agitare”.

Secretari salariați. Comitetul central al Asociației noastre a deschis într-una din ședințele sale ținute în zilele acestea, chestiunea organizării posturilor salariale de secretari la despărțimintele Asociației. Comitetul crede, că ori ce societate culturală va putea rodi mai cu folos, dacă va edifica pe iubirea de neam și pe însușirea care aduce jertfe, decât pe interesul material al oamenilor; și ținând seamă și de greutatea înființării unui fond cu menirea de a da salare viitorilor secretari, a hotărât să nu primească propunerea făcută cu prilejul adunării generale din anul trecut, cu privire la înființarea noulor posturi. Propunătorul, dl. Dr. D. Stoica, redactor la „Gazeta de Duminecă” luând act de hotărârea aceasta se declară în foia sa din 13 Febr. n. cu desăvârșire nemulțumit cu părerea comitetului central. Dl. Stoica ține se constată, că adunarea generală din Sibiu a primit propunerea, prin urmare comitetul n'o poate respinge, ci este dator să afie modalitățile de executare ale propunerii. (Din procesul verbal luat în ședința a doua a adunării generale, constatarea aceasta nu se poate face. Red.)

Bani noi. În curând se vor pune în circulație bani noi de argint de câte două coroane, în locul talerilor de câte un florin.

Hymen. Ana Marcu și Ioan Vișelariu își anunță serbarea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Duminecă, în 7/20 Februarie a. c. la orele 4 d. a. în biserica română gr.-ort. din Poplaca.

La reuniunea gen. de consum din Sibiu se mai pot face înscrieri de membri. Informațiuni se dau în strada Sporer nr. 2, în hala de vânzare a reuniunii agro-nomice.

„România Jună” din Viena împreună cu românii din capitala austriacă au hotărât a sărbători pe dl. Titu Maiorescu, din prilejul că a împlinit în zilele acestea 70 de ani. Serbarea se va ține la 1 Martie n. cu un program ales. Se vestește, că și cunoscutul romanist Mayer Lübke va rosti la universitate un discurs festiv în onoarea dlui Maiorescu.

Achitați. Curtea cu jurați din Seghedin a terminat ieri Joi procesul Haverda. Acuzații: Vojtha, Maria Haverda și Iănosy (acest din urmă e recunoscut, că a împușcat pe bătrâna Haverda) au fost achitați și imediat eliberați.

Dela reuniunea de consum. Comerțienții și industriașii cari vreau să intre în legături de afaceri cu reuniunea generală de consum din Sibiu, mai ales însoț masele, brutarii, negustorii de făină și băcăni, sunt poftiți din partea direcțiunii să-și înainteze ofertele până la 28 Februarie anul curent, luând informațiuni mai detaliate dela „centrala reuniunilor de consum” din Strada Șaguna nr. 21.

Una-alta. Revista sibiană „Luceafărul”, publică o notiță, în care afirmă că „Telegraful Român” uitând de muzeul român din Sibiu „îndeamnă publicul românesc să trimită obiecte pentru muzeul național din Budapesta”. Confratele dela „Luceafărul” se înșală. N'are decât să reproducă știrea noastră întregă, și se va vedea, că afirmarea sa este un complet neadevăr: astfel de sfaturi noi n'am dat. Am înregistrat simplu un ript. Iar dacă am „uitat” să pomenim la acel prilej de „muzeul românesc”, strigându-i pe nume, aceasta s'a făcut din motivul simplu, că este foarte greu să vorbești ne-curmat de funie... în cazuri anumite.

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbatilor binemeritați ai meseriașilor, au mai dăruit: Ioan Roman, paroh (Tâlmăcel), în amintirea parohianului său I. Stroilă repozat în America, 1 cor., Ioan Cărlan, penzionar (Orșova), 40 bani; Constantin Dimian, protoprezbiter (Brețcu), 1 cor., Simeon Florea, măstru măsar (Săcel) 20 bani și Miorica Tordășianu, 10 bani.

Impărăteasa Rusiei este, fără nădejde de mântuire, o jertfă a revoluționarilor ruși. De frica neîntreprinderii a atențatelor îndreptate asupra soțului său și a copilășului său, a nebulit; apartamentele sale din palatul de iarnă au fost adaptate în conformitate cu boala de care suferă.

Sanatoriul din Avrig. În anul trecut am fost atras atențiunea publicului românesc asupra acestei instituțiuni foloșitoare, susținute de Reuniunea igienică comitatensă. Cu durere trebuie să constatăm, că scrisorile noastre nu au avut răsunetul dorit. Din 47 reconvașcenți căți a susținut reuniunea igienică în sanatoriul amintit în cursul verii trecute, abia trei înși au numire românească. — Amintim din nou, că banii trebuințosi pentru susținerea reconvașcenților reuniunea igienică îi primește dela comitatul Sibiiului, care în acest scop a făcut și un arunc comitatens. La acest arunc poporațiunea românească contribuie cu o sumă însemnată; se cuvine deci și ar trebui, ca să-i tragă folosul în aceeași proporție. Toți acei locuitori ai comitatului nostru, cari în urma unei boale grele ori în urma altor împrejurări au trebuința de aer curat, de odihnă sub o îngrijire pricepută, să se adreseze cu cererile lor către reuniunea igienică, al cărei president este însuși comitele suprem și secretar fizic al comitatens. Comitetul reuniunii igienice se poartă cu aceeași bunăvoință față de toți locuitorii comitatului. — Asupra acestui sanator atragem deosebită atențiune și a meseriașilor noștri din Sebeșul-sășesc, Merceure, Poiana, Seliște, Rășinari, Sibiu, cari sunt membri la „Casa pentru asigurarea lucrătorilor (Kranken-kassa)”. Cassa aceasta încă trimite în cursul verii un număr considerabil de reconvașcenți.

Impăratul Japoniei — poet. Literatură este una din ocupațiile favorite ale împăratului japonez, care face versuri multe, însă publică puțin. Din Ianuar începând apare în Tokio o nouă revistă cu numele „Iamatodamehi” (Duhul din Nipor), care și a sfîșiat lista colaboratorilor: între altele celebrități se pot cети pe listă numele admiralului Togo, al contelui Ito; iar alături de dâns e pus și numele împăratului, care publică într-unul din numerele acestei reviste o odă, unde glorifică umanismul și ideea de morală la japonezi.

Naufragiul unor vapoare. Un vapor francez, „General Chanzy”, cum se anunță din capitala Palma a insulei Majorca, a fost izbit de stânci; câteva tone de praf de pușcă, ce se aflau pe vapor, au explodat și vasul s'a cufundat. Au pierit peste o sută de persoane. Un singur om a scăpat, care spune că vaporul a fost nimicit în urma exploziunii cazanului. S'au pescuit în insula Minorca mai multe cadavre mutilate; unele au rămas agățate de stânci, unde au fost svărlite de valuri; altele plutesc în largul mării, dar din cauza uriașei furtuni vasele nu s'au putut apropia de ele. Ministerul de marină a trimis ajutorul necesar. — Alt vapor s'a naufragiat în strâmtoarea Magelan, și adevărat vaporul englez „Luna”. S'au înecat 50 de călători, 200 au fost salvați.

Din prilejul trecerii la cele veșnice a prea iubitului nostru soț, fiu, tată, frate și socru, *Ieronim Mircea*, fost notar în Ibișdorful-sășesc, nenumărați prieteni și cunoscuți ne au consolat, parte în scris, parte verbal, parte participând la înmormântarea necitului nostru defunct. Tuturor acestor inimi nobile le aducem adâncă simțita noastră mulțumire și pe această cale. Ibișdorful-sășesc, 2/15 Febr. 1910. Adânc întristate rudele.

Cărți și reviste.

Vatra școlară, revistă pedagogică, redactor Dr. P. Șpan, a apărut nr. 2 din Febr. 1910 și cuprinde: Contribuțiunile generale ale școlii la formarea caracterului de Dr. P. Șpan. Despre Teodor Ceantea de I. Crișanu. Folosul botanicii în școala populară de I. Meșien. Din viața dascălească de Iosif Stance. Din viața școlară de Sloa. Dări de samă de Gr. Căpăț. Din experiența de Unchiul. Din viața naturii. Informațiuni. Bibliografie.

O sâmbătă norocoasă, piesă pop. în 4 acte de I. V., Brașov, Edit. libr. Ciurcu, 1910. Broșura a 25 din „Bibl. Teatrală”. Prețul 30 bani.

Calea pocăinței de Lad. Urey, directorul inst. corecțional din Aiud, trad. și localist de Ioan Vassiu, Brașov, tip. Ciurcu, 1909. O br. de 58 pp. Prețul 40 bani.

Moise Păcurarul, piesă pop. în 4 acte și un tablou, cu cântece și jocuri, de Dr. D. Stoica, partea muzicală de Iac. Murășanu, Brașov, Edit. libr. Ciurcu, 1910. Broșura a 26 din „Biblioteca Teatrală”. Prețul 80 bani.

Teatru german.

Astăzi, Vineri: *Die geschiedene Frau*. Sâmbătă: *Bettelstudent*. Duminecă d. a.: *Simone*, sara: *Liebeswäzer*. Luni: *Hinter dem Vorang*. Marți: *Freund Jack*. Mercuri: *Der Kaufmann von Venedig*.

Anemie.

Vindecați această boală cu *Emulsiunea lui Scott* înainte de a se fi dezvoltat. Celce în pentru întâia dată *Emulsiunea lui Scott* va fi surprins cât de repede se vor umplea și înroși obraji și cât de repede se va observa putere nouă și poftă de trăit. Numai cele mai curate părți se folosesc la

Emulsiunea lui Scott

și prin speciala experiență de pregătire a lui Scott se prelucră această într-o Emulsiune bună la gust și ușor de mistuit. Acesta e secretul renumitelor rezultate, cari cu

Emulsiunea lui Scott

se ajung în lung și în lat, unde aceasta folosesc în contra anemiei. Emulsiunea lui Scott și-a câștigat cu drept cuvânt numirea și renumele unei Emulsiuni model și ne-
semenul garantat
de experiențelor
lui SCOTT.

9 (330) 4-4

Prețul unei sticle originale c. 2-50.

Se găsește în toate farmaciile.

